

Digitalizace audiovizuálních děl

Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb.) v ustanovení § 11 odst. 3 upravuje osobnostní právo autora na nedotknutelnost díla a stanoví právo autora **udělit svolení k jakékoliv změně nebo jinému zásahu do svého díla**. Toto ustanovení je nutné respektovat i při řešení problematiky digitalizace audiovizuálních děl. Digitalizací audiovizuálního díla, tedy převodem analogového záznamu audiovizuálního díla do podoby digitálního (elektronického) záznamu, vždy dochází k určité změně audiovizuálního díla, resp. jeho obrazové složky, a to zejména ke změnám barevnosti, kontrastu a mikrostruktury obrazu. Tato změna obrazové složky díla je v případě většiny v současnosti již zdigitalizovaných audiovizuálních děl lidským okem pozorovatelná, a to nejen okem odborníka, ale i okem běžného diváka. Pokud autorský zákon hovoří o *jakékoliv změně*, není rozhodné, o jak rozsáhlou změnu se jedná (jde-li např. o zásadní změny kvalitativních parametrů obrazové složky díla, či pouze o změny méně výrazné). Podstatné je, že taková změna zasahuje do celkového uměleckého vyjádření díla a není jen technickou změnou formátu, která se na vzhledu díla nijak nepromítne. V případě digitalizace audiovizuálních děl je tak nutné postupovat v souladu s § 11 odst. 3 autorského zákona a získat svolení autora ke změně díla, tedy souhlas autora s digitalizací díla. Tento souhlas není vyžadován pouze v případech, kdy je zajištěno, že výsledkem digitalizace bude takový digitální záznam díla, který bude věrnou kopií záznamu analogového, tj. **bude naprosto nerozeznatelný** od původní analogové podoby, a ve svém důsledku by se jednalo pouze o převod do jiného formátu díla bez jakýchkoli jiných dopadů. Jedině v případě tak dokonalé digitalizace, která zajistí zachování naprosto věrné podoby obrazové složky díla a nedojde tak k žádné změně díla, lze akceptovat oprávněnost digitalizace audiovizuálního díla bez souhlasu autora.

Budou-li vytvořeny takové standardy digitalizace a mechanismus odborné kontroly výsledků digitalizačních procesů, které zajistí, že všechny digitální záznamy audiovizuálních děl (původně zaznamenaných na analogový nosič) určené k jakémukoliv užití, budou věrně zachycovat původní podobu díla, nebude důvod bránit digitalizaci děl bez nutnosti získat souhlas autora. Takovým podmínkám však v současnosti může vyhovovat pouze finančně velmi náročná digitalizace do formátu rozlišení 4K, jejímž výsledkem je dílo v kvalitním digitálním formátu v (téměř) nezměněné podobě. Je ovšem nepochybné, že tento náročný postup není vždy finančně dostupný a že výsledné digitální záznamy budou vždy datovým souborem značné velikosti, který může sloužit pouze k archivaci audiovizuálních děl a projekci v digitálních kinech 4K (dle DCI specifikace), ale ne již k běžnému užívání díla televizním vysíláním, či k zápisu na DVD a obdobné nosiče, o užití na internetu nemluvě. Za účelem běžného užívání děl musí nutně docházet k jejich převodu do vhodnějších, tedy menších formátů, což s sebou nutně nese snižování kvality digitálního záznamu, a tedy nevyhnutelné změny obrazové složky děl. Takový převod již bude svolení autorů vyžadovat v každém případě.

Na výše uvedené ustanovení § 11 odst. 3 autorského zákona navazuje ustanovení § 12 odst. 1 autorského zákona, které zakotvuje majetkové právo autora užít své dílo **v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě** a právo udělit jiné osobě svolení k užití díla ve všech těchto podobách. V souladu s výše uvedeným rozbohem považujeme užití díla ve zdigitalizované podobě za užití díla v **jinak změněné podobě**, kdy je podle autorského zákona nutné získat autorovo svolení k užití díla. V tomto případě nepostačuje svolení k užití díla udělené před digitalizací díla (k rozmnožování), protože toto svolení se vztahuje pouze na původní podobu díla, nikoliv na podobu změněnou – digitální, která v době udělení

původního souhlasu ještě neexistovala. Vzhledem k tomu, že právo autora dle § 12 odst. 1 autorského zákona je právem majetkovým, po smrti autora se jeho nositelem stávají dědicové majetkových autorských práv po autorovi. Povinnost získat svolení k užití audiovizuálního díla v digitální podobě tak trvá i po smrti autora po celou dobu trvání majetkových autorských práv k dílu.

V Praze dne 23.11.2011

za DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agenturu

doc.JUDr.Jiří Srstka
ředitel